

2 AYLIK İŞ DÜNYASI ve GÜNCEL EKONOMİ DERGİSİ

CERÇEVE

YIL 34 | SAYI 116
KASIM-ARALIK 2024
ISSN - 1303 - 7501

TÜRKİYE YÜZYILINDA Büyümeye Devam Ediyoruz

Türkiye, tarihinden aldığı ilhamla
modern dünyanın dinamiklerine yön veren bir aktör olarak
yoluna devam ediyor

Trump'ın Yeniden Seçilmesinin
Dünya ve Türkiye Ekonomisine
Olası Yansımaları

**KÜRESEL TİCARETİN KALBI
MÜSİAD EXPO'DA ATTI!**

İpek Yolu'nun Kalbinde
Ticari Macera:

PAKİSTAN

Çerçeve'den Hayata Bak
Ali BAYRAMOĞLU

**Ben bütün konferanslarda soruyorum.
"Türkiye'nin en büyük markası hangisidir?"**

Hafıza Mimarları: Geçmişten
Günümüze Müzecilik Anlayışımız

Prof. Dr. Ömer BOLAT
T.C. Ticaret Bakanı

**Türkiye'nin Küresel Ticaretteki Vizyonu:
Stratejik Ortaklıklar, Yeni Pazarlar ve
Sürdürülebilir Kalkınma**

CERÇEVE BU SAYIDA

MÜSİAD Adına Sahibi Genel Başkan

Mahmut ASMALI

Genel Başkan Yardımcısı

Osman ÇALIŞKAN

Kurumsal İlişkiler ve İletişim Komisyonu Başkanı

Tahir TULLUK

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet Akif ALTAN

Yapım

MÜSİAD Kurumsal İlişkiler ve İletişim Birimi

Kreatif Direktör

Ahmet Emre KÜME

Editör

Emir Furkan GÜNDOĞDU

Yayın Ekibi

Rıdvan Kadir YEŞİL

Mustafa AYDIN

Ömer BEKTAŞ

Ömer Faruk ERGEL

Muhammet Emin VATANSEVER

Yusuf DİLBİR

Reklam Rezervasyon

cerceve@musiad.org.tr

ARALIK 2024 / Yayın Türü

2 Aylık, Yerel, Süreli Yayın

Baskı / Cilt

İMAK OFSET BASIM YAYIN

www.imakofset.com.tr

MÜSİAD / Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği

Ataköy 7-8-9-10 Mah. E5 Yanyol Cad.

No.4 Çobançeşme, Bakırköy / İSTANBUL

T: +90 212 395 00 00 - 444 0 893 F: +90 212 395 00 01

www.musiad.org.tr

Copyright © Tüm Hakları Saklıdır.

Cerçeve Dergisinde yer alan yazıların tüm sorumluluğu yazarına aittir.

MÜSİAD sorumluluk kabul etmez. MÜSİAD'ın izni olmaksızın

alıntı yapılamaz ve logosu kullanılamaz.

Suriye'de Esed Rejimi
Son Buldu **20**

24 Trump'ın Yeniden Seçilmesinin
Dünya ve Türkiye Ekonomisine
Olası Yansımaları

Çerçeve'den Hayata Bak

Ali Bayramoğlu

32 Ben bütün konferanslarda soruyorum.
“Türkiye'nin en büyük markası hangisidir?”

Kapak Konusu

40 TÜRKİYE YÜZYILINDA
Büyümeye Devam Ediyoruz

Türkiye'nin Küresel Ticaretteki Vizyonu:
Stratejik Ortaklıklar, Yeni Pazarlar ve
Sürdürülebilir Kalkınma **42**

Türkiye Ekonomisi
2024'ü Başarıyla Geride Bırakıyor **48**

62 KÜRESEL TİCARETİN KALBI
MÜSİAD EXPO'DA ATTII!

Ticari Rota

İpek Yolu'nun Kalbinde
Ticari Macera: **74**
PAKİSTAN

86 Hafıza Mimarları: Geçmişten
Günümüze Müzecilik Anlayışımız

20

24

Yıl: 34
Sayı: 116

32

40

42

48

74

cercevedergisi.com

86

Trump'ın Yeniden Seçilmesinin Dünya ve Türkiye Ekonomisine Olası Yansımaları

“Trump ile gelecek çatışma ortamı, Türkiye için yeni ihracat kapılarının açılması bakımından bir fırsata dönüştürülebilir. Özellikle Çin'in pazar payını kaybettiği tekstil, elektronik, kimya ve otomotiv yan sanayi gibi sektörlerde Türkiye'nin bu sektörlerde ait pazarlarda payını artırma potansiyeli mevcuttur. İşte tam da bu noktada Türkiye, bu çatışma ortamından bir fırsat yaratabilir mi?”

Donald Trump'ın 2016 seçim sürecinde kullandığı “Önce Amerika” ve “Amerika'yı Yeniden Büyük Yap” (Make America Great Again) ifadeleri hem slogan hem de ekonomik ve politik bir hedef olmuştur. Bu politik ve ekonomik söylem, hedef ve vaatler ona 2016 seçimini kazandırmıştır. 2024 seçimlerinde de Trump'ın söylem ve hedeflerinde bir değişiklik olmamış, son seçim sürecini de yine bu hedef ve söylemler üzerine inşa etmiştir. 2024 seçimlerini de bu söylem ve hedeflerle kazanmıştır.

Trump'ın söylemlerindeki iddialı tavrın Başkanlığının ilk döneminde iç, dış ve ekonomi politikalarına nasıl yansıtacağı dünya kamuoyu tarafından hem merakla beklenen hem de takip edilen bir husus olmuştur. Trump'ın ilk dönem politikaları ve tutumları göz

önünde bulundurulduğunda, onun hakkında dünya kamuoyunda en yaygın kanaat ve değerlendirmenin “öngörülemezlik” olarak şekillenmesi dikkat çekicidir.

2024 ABD başkanlık seçimlerini kazanarak Beyaz Saray'a ikinci kez dönmesi, ABD iç siyasetinde ve dünya ekonomisinde mevcut dengelerin ve dinamiklerin değişebileceği yönünde tahminleri ve beklentileri de beraberinde getirmektedir. Ancak bu defa ki öngörülerde onun “öngörülemez” özelliği artık daha net bilinmekte, daha kuvvetli olarak dikkate alınmakta ve vurgulanmaktadır.

İlk dönemine nazaran, önümüzdeki Trump'lı yıllara ilişkin ihtimallerin önemli bir dayanağını da ilk döneminde icra ettiği politikalar oluşturmaktadır. İlk dönemki tutumları referans alınarak, ikinci dönemde de aynı eksenle ne yapabileceğinin çıkarımını yapma imkânı bulunmaktadır. Örneğin Trump'ın başkanlığının ilk döneminde 2018'de çelik ithalatına yüzde 25, alüminyum ithalatına yüzde 10 vergi getirmesi, başta AB ülkeleri ve Çin olmak üzere bu politikardan etkilenen ülkelerin de benzer şekilde ABD'ye karşı mukabelede bulunmasına neden olmuştur. Trump'ın ilk dönemindeki bu politikası AB tarafından beklenmeyen bir husus olmuştur. Başkanlığının ilk dönemi, ABD ile AB ülkeleri arasında dahi ekonomi ve ticaret alanında önemli ölçekte gerilimli geçmiştir. Trump'ın ikinci döneminde de benzer gelişmelerin olabileceğini söylemek artık daha veridir. Nitekim Trump 2024 seçim kampanyası sürecinde tüm ithal ürünlerde gümrük vergilerini yüzde 10-20 bandına, Çin'den ithal edilecek ürünlere karşı ise yüzde 60'a yükselteceğini ifade etmiştir. Trump'ın söylemlerini eylemlere dönüştürme potansiyeli ilk dönemine göre artık daha öngörülebilir. Nitekim AB'nin yeni muhtemel ticaret savaşlarına stratejiler ile hazırlandığına ilişkin değerlendirmeler ve haberler dünya kamuoyunda yer almaya başlamıştır.

Küresel Ekonomi: Çatışmalar ve Yeni Dengeler

Trump'ın ikinci başkanlık dönemi, ticaret savaşları, enerji piyasaları ve finansal dalgalanmalar üzerinden küresel ekonomide derin çalkantılara yol açabilir.

Şöyle ki; Trump'ın ilk döneminde başlattığı ABD-Çin ticaret savaşları, küresel ticaret hacmini daraltmış ve tedarik zincirlerinde büyük aksaklıklara neden olmuştur. Trump yine seçim sürecinde Çin'e ait mallara yüzde 60, diğer ülkelerden ithal mallara yüzde 20'ye varan gümrük tarifeleri uygulayacağı vaadi ikinci döneminde de bu savaşların daha geniş coğrafyalara yayılarak devam edebileceği anlamına geliyor. Bu durum, küresel ekonomide yeni kutuplaşmalara zemin hazırlayabilir. Bu politika kısa vadede fiyatların artmasına, küresel ticaret savaşlarına zemin hazırlayarak uzun vadede ekonomik durgunluk ve küresel stagfasyona neden olabilir.

Ancak bu çatışma ortamı, Türkiye için yeni ihracat kapılarının açılması bakımından bir fırsat dönüştürülebilir. Özellikle Çin'in pazar payını kaybettiği tekstil, elektronik, kimya ve otomotiv yan sanayi gibi sektörlerde Türkiye'nin bu sektörlerde ait pazarlarda payını artırma potansiyeli mevcuttur. İşte tam da bu noktada Türkiye, bu çatışma ortamından bir fırsat yaratabilir mi? sorusunun yanıtı, hızlı ve yerinde hareket eden bir strateji geliştirilmesine bağlı olduğunu ifade etmek yerinde olacaktır. Türkiye'nin bu fırsatı değerlendirebilmesi üretim maliyetlerini düşürebilmesi, mevcut üretim kapasitesini artırabilmesi, lojistik altyapısını güçlendirebilmesi ve sağlıklı bürokratik ilişkilerin kurulması ile mümkün olabilir.

Trump'ın ikinci döneminin enerji piyasalarına da etkisi olasıdır. ABD'nin enerji politikalarında saldırgan ihracat stratejisi, enerji piyasalarını büyük ölçüde yeniden şekillendirebilir. OPEC ülkeleriyle yaşanabilmesi olası gerginlikler ile İran üzerindeki yaptırımlar, petrol fiyatlarında oynaklığı artırabilir. TÜİK'in verilerine göre, 2023 yılında Türkiye'nin enerji ithalatı 69,1 milyar dolar olarak gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda, enerji fiyatlarında görülebilecek yükseliş, Türkiye'nin cari açığını daha da sorunlu bir hale getirme riski taşımaktadır. Her ne kadar Trump'ın fosil yakıtlara öncelik verdiği bilirse de Türkiye'nin enerji iş birliklerini çeşitlendirmesi ve yenilenebilir enerjiye yaptığı yatırımlarla dikkat çekmesi, bu alanda ABD-Türkiye iş birliği açısından yeni fırsatların ortaya çıkmasına yol açabilecektir.

Trump yönetiminin olası düşük faiz politikaları, sermaye sahiplerinin Türkiye'ye ilgisini artırabilir. Özellikle doğrudan yabancı yatırımlar vasıtasıyla teknoloji alanında ABD ile kurulabilecek iş birlikleri, Türkiye'nin dijital dönüşüm süreci ile birçok makroekonomik performans göstergesine olumlu yönde katkı sağlayabilir. Ancak, ABD'nin teknoloji transferinde giderek artan korumacı politikaları bu sürecin önündeki en büyük engel olabilir.

Diğer bir olası durum Trump'ın FED üzerinde düşük faiz ısrarı konusunda baskıcı bir tutum sergileyerek finansal piyasalarda dalgalanmalara yol açabilme ihtimalidir. Trump'ın düşük faiz politikalarında FED üzerinde ısrarcı bir baskı kurma durumu, küresel likiditenin artmasına, doların değer kazanmasına ve dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerde döviz krizlerin

Bu yazıyı

uygulaması

CERÇEVE
Podcast

kanalı üzerinden dinleyebilirsiniz!

DEĞERLENDİRME

yaşanmasına yol açabilir. Kırılgan bir ekonomiye sahip Türkiye'nin 435 milyar dolarlık brüt dış borç stokuyla bu dalgalanmalardan en çok etkilenecek ülkeler arasında olması sürpriz olmayacaktır.

Türkiye Ekonomisi: Kırılganlıklar ve Fırsatlar

Trump'ın ilk başkanlık dönemi Türkiye ile ilişkiler bağlamında önemli siyasi ve ekonomik krizlerin yaşandığı bir dönem oldu. Trump, iki ülke arasındaki siyasi krizleri beklenen ve öngörülenin ötesinde ekonomik ilişkilere angaje etmiştir. Bu angajman ve ilişkilendirme bir yorum ve çıkarımın ötesinde, bizzat Trump'ın kendi ifadeleriyle kamuoyu ile net olarak paylaşmıştır. Bunun bir tezahürü olarak Türkiye önemli bir kur krizi ile karşı karşıya kalmıştır.

Rahip Brunson krizinin yaşandığı 2018 yılının Ağustos ayında TL, bir haftada dolar karşısında yaklaşık yüzde 30 değer kaybetmiştir. Kriz sadece kur ile de sınırlı kalmamış ABD tarafından Türkiye'den çelik ve alüminyum ithalatına uygulanan gümrük vergileri iki katına çıkarılmıştır. Türkiye'nin Suriye'deki terör unsurlarına yönelik harekâtları sürecinde de Trump ekonomi konusunu tekrar gündeme getirmiş, Türkiye'nin ekonomisini tehdit eden açıklamalarda bulunmuştur. Bu noktalardan hareketle; Trump'ın ikinci döneminde Türkiye - ABD arasındaki muhtemel siyasi krizlerin, ekonomik zeminde izdüşümlerinin olma olasılığı bulunmaktadır.

Trump'ın başkanlığının ikinci dönemi, Türkiye için stratejik hamlelerle yürütülmesi gereken bir eşik olarak değerlendirilmeli ve planlanmalıdır. Türkiye için bu dönem haliyle hem risklerin hem de fırsatların eş zamanlı yaşanacağı bir süreç olabilir. Zira tüm krizlere rağmen Türkiye ile ABD arasında liderler düzeyinde iletişim, diyalog ve ilişkiler sürdürülebilmiştir. İki ülke arasındaki siyasal iletişim kanalları işlemiştir.

Trump'ın yeni vaatleri arasında vergi indirimine dayalı genişletici maliye politikası söylemleri dikkat çekicidir. Bu bağlamda politikanın uygulanabilmesi ABD ekonomisinin büyümesi ve ithalatının artmasına yol açacaktır. Trump geçmişte Türkiye ile ticaret hacmini artırma arzusunu ifade etmişti. Bu arzunun gündeme getirilmesi halinde ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ile Türk firmalarının ABD pazarında yer alması sağlanabilir. Trump'ın ticari pragmatizmi, Türkiye'nin ABD ile savunma sanayi ve enerji sektörlerinde daha güçlü iş birlikleri geliştirmesi için bir fırsat olarak görülebilir. Ancak, S-400, F-35, Halkbank davası gibi tecrübeler ve sorunlar, rasyonel iş birliklerindeki

risklerin önemli göstergeleridir. Türkiye'nin bu ve muhtemel sorunları aşması için güçlü diplomatik adımlar atması gerekmektedir.

Türkiye ekonomisinde önemli bir yer tutan Turizm sektörü Trump'ın ikinci döneminde ABD ile kurulabilecek iyi ilişkilerin rüzgârıyla daha da güçlenebilir. İki ülke arasındaki olumlu ilişkilerin oluşturduğu hava Amerikan turistlerin Türkiye'ye olan ilgisini artabilir. Bu noktada Türkiye bu süreci ABD kamuoyundaki Türkiye algısını olumlu yönde değiştirme çabası içerisine aktif bir kamu diplomasisiyle sürdürmelidir.

Diğer taraftan Trump yönetiminin olası düşük faiz politikaları, sermaye sahiplerinin Türkiye'ye ilgisini artırabilir. Özellikle doğrudan yabancı yatırımlar vasıtasıyla teknoloji alanında ABD ile kurulabilecek iş birlikleri, Türkiye'nin dijital dönüşüm süreci ile birçok makroekonomik performans göstergesine olumlu yönde katkı sağlayabilir. Ancak, ABD'nin teknoloji transferinde giderek artan korumacı politikaları bu sürecin önündeki en büyük engel olabilir. Diğer yandan ABD'de uygulanabilecek düşük faiz politikası Türkiye'ye sıcak para niteliğinde sermaye girişi şeklinde olması iç piyasalarda finansal dalgalanmalara neden olabilir. Türkiye ile birçok gelişmekte olan ülkenin kontrolsüz sıcak para hareketliliğinin ekonomi üzerindeki tahribatını büyük bedellerle ödemediği unutulmamalıdır.